

Nr 38

Utlåtande i anledning av motioner angående skogsvårdslån.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 149 av herr *Carlsson, Eric*, och II: 196 av herrar *Jonas-son* och *Dockered*, har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning och förslag rörande statens medverkan till skogsvårdslån med sådan utformning, att låntagande skogsägare ges möjlighet att uppta lånet som inkomst för beskattning under det år, då skogsvårdsarbetet utförts, samt ges rätt till avdrag vid taxeringen för de årliga amorteringsbeloppen, i enlighet med motionernas syfte.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttranden över motionerna från *arbetsmarknadsstyrelsen, skogsstyrelsen, statskontoret, skogsbruksutredningen, skogspolitiska utredningen* och *Sve-riges Skogsägareföreningars Riksförbund*.

Se *Bilaga* till detta utlåtande.

Utskottet. Det i förevarande motioner framlagda förslaget om att införa en form av statligt kreditstöd för skogsvård (skogsvårdslån) syftar till att underlätta finansieringen av skogsvårdsarbeten i ett för skogsnäringen dämpat konjunkturläge. Motionärerna har i sammanhanget bl. a. framhållit vikten av att skogsbrukets arbetskraft därvid så långt möjligt kan hållas sysselsatt i den egna näringen.

Utskottet vill i anledning av motionerna erinra om att det, såsom skogsstyrelsen i remissyttrande redovisat, under åren 1948—1961 var möjligt att erhålla lån för skogsförbättringsåtgärder ur en särskild statlig lånefond. Denna låneform avvecklades dock sedan det visat sig att intresset för nämnda lån var litet. Detta hindrar givetvis inte att frågan om behovet av det ifrågasatta kreditstödet nu kan ha kommit i annat läge. Ifrågavarande spörsmål torde dock enligt utskottets mening böra övervägas i samband med den inom olika utredningar pågående översynen av skogsbrukets förhållanden. Av skogspolitiska utredningens remissyttrande framgår att den i motionerna behandlade frågan har samband med denna utrednings undersökningar och att den också kommer att övervägas av utredningen ur de synpunkter densamma har att beakta. Emellertid synes även skogsbruksutredningens uppdrag ha anknytning till den nu behandlade frågan. Sistnämnda utred-

ning har sålunda bl. a. att överväga den fortsatta statliga bidrags-, låne- och kreditgarantivningen till produktionsfrämjande åtgärder till förmån för det enskilda skogsbruket. Utskottet finner därför skäl tala för att motionerna samt däröver avgivna remissutlåtanden överlämnas till skogsbruksutredningen.

De i motionerna i övrigt behandlade frågorna torde f. n. inte i förevarande sammanhang böra föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att motionerna I: 149 och II: 196 jämte däröver avgivna remissutlåtanden överlämnas till skogsbruksutredningen.

Stockholm den 12 november 1968

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Lage Svedberg (s), Hedström (s), Carl Eskilsson (h), Skärman (fp), Magnusson (s), Augustsson (s), Lundberg (h), Karl-Erik Eriksson (fp), Manne Olsson (s)* och Wikberg (cp);

från a n d r a kammaren: herr Hansson i Skegrie (cp), fru Lindskog (s), herrar Arweson (s), Eliasson i Moholm (h), Persson i Skänninge (s), Nilsson i Lönsboda (fp), Jonasson (cp), Trana (s)*, Eskilsson i Likenäs (s) och Berndtsson (fp)*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Yttranden över motionerna I:149 och II:196

Arbetsmarknadsstyrelsen (14.2.1968)

Då syftet med motionerna anges vara att bl. a. genom skogsvårdslån kompensera den låntagande skogsägaren för det bortfall av inkomster, som de under 1968 minskade avverkningarna kommer att medföra, framhåller arbetsmarknadsstyrelsen, utan att vilja ta ställning till formen för det i motionerna föreslagna lånestödet till skogsbruket, att varje åtgärd som kan främja en ökad skogsvårdsinsats under de närmaste åren oavsett skogsägarekategori, måste ur såväl sysselsättningssynpunkt som ur skogsteknisk synpunkt anses vara synnerligen värdefull.

Styrelsen anför vidare.

Arbetsmarknadsstyrelsen instämmer med motionärerna att »en förbättrad skogsvård är av avgörande betydelse i strävandena att ytterligare effektivisera skogsbruket».

Likaså vill arbetsmarknadsstyrelsen understryka vikten av, vilket också framhålls i motionerna, att ökade skogsvårdsåtgärder kan ske i näringens lågkonjunkturlägen. Arbetsmarknadsstyrelsen, vars samlade insatser för skogsvård samt natur- och landskapsvård fr. o. m. 1/9 1958 t. o. m. 31/12 1965 uppgick till 141.4 milj. kronor samt för år 1966 till 33.9 och för år 1967 till 68.7 milj. eller mer än en fördubbling av insatsen 1966, bestyrker att arbetsmarknadsstyrelsen i praktiken redan 1967 vidtagit åtgärder för en starkt ökad insats på det skogliga området. Dessa insatser från arbetsmarknadsstyrelsens sida kommer under 1968 såvitt möjligt att utökas samt att dessutom kompletteras med en starkt vidgad utbildningsverksamhet för sådana arbetslösa skogsarbetare som efter en tids permittering under 1968 beräknas kunna återgå i skogsarbete. Redan nu är 155 fortbildningskurser planerade. Permitteringstiden kommer alltså att utnyttjas så att skogsarbetarna blir bättre utbildade för bl. a. den alltmer utvidgade maskinhanteringen inom skogsbruket. Beredskapsarbetena inom skogsbruket har i huvudsak bedrivits genom skogsvårdsstyrelsernas medverkan på skogsmark tillhörande privata skogar (bondeskogar och motsvarande).

Av gällande anvisningar angående beredskapsarbeten i skogsstyrelsens regi framgår att markägare, som ställer arbetsobjekt till förfogande, får delta i beredskapsarbete på egen mark först efter anvisning av arbetsförmedling. Generellt gäller självfallet, att endast av arbetsförmedling anvisad arbetskraft får delta i beredskapsarbeten.

Statsbidrag utgår till skogsvårdsarbetena i regel enligt för området gällande författningar samt då arbetet avser röjning av plant- och ungsogor med 25 % av den på förhand beräknade normalkostnaden. Skogsägaren får alltså betala 75 % av den beräknade normalkostnaden för arbetets utförande, den s. k. intressentandelen. Sådana kostnader som tillkommer, beroende bl. a. på att arbetskraften icke är van vid arbetet eller andra kostnader som kan tillkomma beroende på arbetets speciella karaktär som beredskapsarbete m. m., bestrides av arbetsmarknadsstyrelsen.

Skogsstyrelsen (29.2.1968)

Skogsstyrelsen framhåller, att då skogsbruksutredningen enligt sina direktiv har att utreda den statliga bidrags-, låne- och kreditgarantivningen till produktionsfrämjande åtgärder till förmån för det enskilda skogsbruket, motionerna med hänsyn till vad som i dessa frågor däri berörts, överlämnas till utredningen och i den mån även skattetekniska frågor berörs i motionerna föreslår styrelsen att dessa överlämnas till skogsskattekommittén.

Skogsstyrelsen erinrar vidare om att det enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 21 maj 1948 (nr 239) angående bidrag och lån till vissa skogsförbättrande åtgärder tidigare varit möjligt att erhålla lån till de åtgärder som motionärerna åsyftar ur statens skogslånefond, som inrättades den 1 juli 1948. I Kungl. Maj:ts proposition nr 41/1948 i ärendet anförde dåvarande departementschefen bl. a. att han redan i propositionen angående ny skogsvårdslag uttalat sin anslutning till tanken att statsmakterna bör underlätta vissa skogsförbättringsåtgärder genom att avhjälpa eventuella kreditsvårigheter för markägarna.

Intresset för lån ur fonden visade sig emellertid vara mycket litet och genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 21 april 1961 (nr 109) om ändring i den ovan nämnda kungörelsen nr 239/1948 upphörde bestämmelserna om lån från statens skogslånefond att gälla. Lån ur statliga lånefonder till skogliga åtgärder kan således f. n. endast utgå till skogsvägbyggnad och då ur statens skogsväglånefond.

Statskontoret (14.3.1968)

Statskontoret framhåller att det av motionärerna berörda problemkomplexet är väsentligen av kapitalförsörjnings- och skatteteknisk natur. Då utredning rörande dessa spörsmål redan pågår inom skogsbruksutredningen och skogsskattekommittén synes resultatet av dessa utredningar böra avvaktas innan vidare åtgärder vidtagas i det av motionärerna berörda syftet.

Skogsbruksutredningen (1.3.1968)

Skogsbruksutredningen erinrar om att vissa delar av de utredningen ålagda uppdragen har anknytning till den i motionerna behandlade frågan och anför vidare.

Enligt sina ursprungsdirektiv har skogsbruksutredningen att verkställa utredning och avge förslag rörande den fortsatta statliga bidrags-, låne- och kreditgarantivningen till produktionsfrämjande åtgärder till förmån för det enskilda skogsbruket samt därmed sammanhängande spörsmål. Vidare har Kungl. Maj:t den 16 november 1962 — med ändring av sitt beslut den 6 juni 1957 angående bemyndigande för chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla en sakkunnig för att verkställa utredning av vissa spörsmål vid belåning av skog — beslutat uppdra åt skogsbruksutredningen att verkställa omförmälda utredning. Härutöver må nämnas att Kungl. Maj:t till utredningen överlämnat två vid 1963 års riksdag väckta motioner (I: 301 och II: 345, likalydande) om obligatorisk avsättning i samband med skogsav-

verkning av medel för skogsvårdande åtgärder, jämte tredje lagutskottets utlåtande 1963: 6. I utskottsutlåtandet anfördes bland annat att motionerna syntes böra övervägas under utredningens fortsatta arbete.

Med anledning av de i det tidigare nämnda uppdraget har skogsbruksutredningen bl. a. gjort vissa förberedande undersökningar rörande skogsbrukets sannolika framtida kapitalbehov samt förhållandena på skogsbelåningens område. Även vissa andra analyser beträffande skogsbrukets kreditfrågor har gjorts. Utredningen har emellertid ännu ej tagit någon definitiv ställning till det eventuella behovet av ändrade riktlinjer på skogsbelåningens område. I yttrande över ett av styrelsen för Sveriges Allmänna Hypoteksbank avgivet betänkande har dock utredningen tillstyrkt vissa ökade möjligheter för hypoteksinrättningarna att medverka vid skogsbelåningen.

Enligt utredningens mening ställer utvecklingen inom det svenska skogsbruket krav på en allt högre rationaliseringsgrad såväl i fråga om arrondering, samarbete över ägo gränserna, utbyggnad av vägsystem, ökade insatser i skogsvårdande åtgärder som insatser i fråga om avverkningarnas rationella bedrivande. Alla dessa åtgärder fordrar i och för sig ökade kapitalinsatser. Detta gäller i vart fall i initialskedet även beträffande rationaliseringsåtgärderna på avverkningssidan. Än större blir dessa kapitalinsatser genom en allt snabbare övergång från användning av manuell arbetskraft i olika moment till användning av maskinell utrustning.

Frågan om skogsbrukets kapitalförsörjning kan bl. a. lösas genom belåning i vanlig ordning av de värden som skogsmarken och den växande skogen representerar. Beträffande värdena på skogsmark och växande skog har, enligt av skogsbruksutredningen år 1964 inhämtade enkätsvar, framkommit att dessa värden rent allmänt, i betydligt större omfattning än vad som vid den tidpunkten var fallet, borde kunna läggas till grund för en ökad kreditgivning.

Utredningen vill, beträffande kostnaderna för skogsvård, framhålla att dessa kan betraktas såsom löpande driftskostnader för skogsbruket och att de ur den synpunkten knappast torde behöva särbehandling ur låneavseende. Utredningen har i anslutning till sina allmänna utredningsuppgifter även preliminärt diskuterat frågan om avsättning i samband med skogsavverkning av medel för att trygga finansieringen av erforderliga skogsvårdande åtgärder.

Beträffande metoderna för en dylik avsättning kan det exempelvis övervägas att utnyttja nuvarande anordningar beträffande skogskonto genom att införa någon form av tvingande bestämmelser för avsättning till kontot. Utredningsarbetet i denna del är emellertid icke slutfört och något ställningstagande har utredningen icke fattat.

Det av motionärerna föreslagna systemet av »omvänt skogskonto» synes mindre avse den egentliga frågan om finansieringen av skogsvårdsåtgärderna än om finansieringsformens skattemässiga konsekvenser. Denna senare problematik ligger emellertid icke inom skogsbruksutredningens utredningsuppdrag utan måste anses vara att hänföra till det utredningsarbete som är uppdraget åt skogsskattekommittén att utföra.

Skogspolitiska utredningen (12.3.1968)

Skogspolitiska utredningen framhåller att enligt sina direktiv skall utredningen undersöka hur statsmakterna utifrån de förutsättningar för skogs-

bruket som nu kan överblickas på lämpligaste sätt bör medverka till en ur samhällsekonomisk och social synpunkt sund utveckling av skogsbruket. Utredningen avser att framlägga förslag till utformning av den statliga skogspolitiken som helhet. Dess överväganden härom har självfallet avgörande betydelse för hur eventuella statliga stödåtgärder till jordbruksnäringen bör utformas och inriktas. Den fråga som tagits upp i de ovannämnda motionerna har ett nära samband med utredningens undersökningar och kommer att övervägas av utredningen. Utredningens arbete skulle emellertid avsevärt försvåras och förryckas om frågan skulle av utredningen behandlas med förtur. I anledning härav anser utredningen det icke lämpligt att den väckta frågan blir föremål för behandling i den ordning motionärerna föreslagit.

Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund (5.3.1968)

Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund anser att övervägande skäl talar för att frågan om skogsvårdslån hänskjutes till pågående offentliga utredningar rörande statens ekonomiska stöd till det enskilda skogsbruket. Riksförbundet anför vidare.

På grund av den avsättningskris som nu råder i skogsbruket föreligger det stora svårigheter att bereda den arbetskraft sysselsättning, som normalt är verksam med avverkningsarbete. Med anledning härav och i enlighet med de rekommendationer som SSR givit sina medlemmar har många skogsägare intensifierat skogsvårdsarbetena. Dessa arbeten är utpräglade manuella och många skogsarbetare har på så sätt kunnat få en meningsfylld sysselsättning.

I den mån enskilda skogsägare med hänsyn till rådande ekonomiska situation icke har möjlighet att bereda sin arbetskraft sysselsättning anser SSR, att denna arbetskraft i likhet med vad som gäller i andra grenar av näringslivet bör komma i åtnjutande av arbetsmarknadsmyndigheternas sysselsättningsstimulerande åtgärder, speciellt som skogsvårdsarbeten redan tidigare varit ett av de områden där arbetsmarknadsmyndigheterna varit verksamma med beredkapsarbeten.

Enligt SSR:s uppfattning bör frågan om tillskapandet av speciella låneformer för investeringar inom skogsvårdens område ses i ett större sammanhang. För investeringar av den storleksordningen att det ur samhällets och den enskilda skogsägarens synpunkter är angeläget att de komma till stånd, bör ett kreditstöd finnas som stimulerar den enskilda skogsägaren att utföra åtgärden. Detta speciellt i de fall där man annars kan befara att investeringen ej skulle komma till stånd.